

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
ข้อมูล ณ วันที่ 18 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2568

.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

1. ชื่อ - สกุล : นายธีรศักดิ์ ภาสงค์
3. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : 219 หมู่ที่ 6 บ้านหนองปลิง ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม
โทรศัพท์ : 0899444729 Facebook : ธีรศักดิ์ ภาสงค์ Line : -
4. เกิด พ.ศ. 2503 ปัจจุบันอายุ 65 ปี
5. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
6. ระดับการศึกษา : ประถมศึกษาปีที่ 4
สถานบันการศึกษา : โรงเรียนบ้านหนองปลิง
คณะ/สาขาวิชา : -
7. อาชีพปัจจุบัน
 - ☐ 7.1 ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
 - ☒ 7.2 ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ : บริการเช่าเครื่องเสียง ฉายภาพยนตร์
8. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร 150,000 บาท/ปี
9. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก : เมื่อปี พ.ศ. 2567

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. สินค้าหลัก ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน (ไม้ผล : พุทรา มะม่วง)
2. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน 7 แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 2.1 แปลงข้าว
 - 2.2 แปลงมะพร้าวน้ำหอม
 - 2.3 แปลงมะม่วง
 - 2.4 แปลงพุทรา
 - 2.5 แปลงสมุนไพร
 - 2.6 แปลงกล้วย
 - 2.7 แปลงมันเทศ

3. ฐานเรียนรู้ จำนวน 3 ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 3.1 ฐานเรียนรู้ด้านประมง
- 3.2 ฐานเรียนรู้ด้านไม้ผล
- 3.3 ฐานเรียนรู้เรื่องข้าว

4. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน 6 หลักสูตร ประกอบด้วย

- 4.1 หลักสูตรหลัก จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย
 - 1) การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำชีวภาพ
 - 2) การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต
- 4.2 หลักสูตรบังคับ จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย
 - 1) เกษตรทฤษฎีใหม่
 - 2) เกษตรผสมผสาน
- 4.3 หลักสูตรเสริม จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย
 - 1) การขยายพันธุ์กบ
 - 2) การขยายพันธุ์พืช เช่น การติดตา ตอนกิ่ง

4.4 หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน 1 หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การผลิตปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ปุ๋ยหมัก คือ ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยธรรมชาติ ชนิดหนึ่งที่ได้มาจากการนำเอา เศษซากพืช เช่น ฟางข้าว แกลบ ต้นกล้วยต่าง ๆ หญ้าแห้ง ผักต่าง ๆ ของเหลือทิ้งจากหลังฤดูการเก็บเกี่ยว มาหมักร่วมกับมูลสัตว์ และสารเร่งจุลินทรีย์ (พด.) โดยใช้ระยะเวลาหนึ่งแล้ว เศษพืชจะเปลี่ยนสภาพ จากของเดิมเปื่อยยุ่ยเป็นปุ๋ยนำไปใส่ในไรนา หรือพืชสวน เช่น ไม้ผล พืชผัก หรือไม้ดอกไม้ประดับได้

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยชีวภาพ
- 2) เพื่อให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต
- 3) เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรอย่างเหมาะสม
- 4) เพื่อลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจในพื้นที่

วิธีการดำเนินการ

- 1) ประชาสัมพันธ์โครงการ และประสานงานกลุ่มเกษตรกร หรือ ประชาชน ที่สนใจเข้ารับการฝึกอบรม
- 2) ประสานจัดเตรียมเอกสารและวัสดุฝึกอบรม
- 3) จัดเตรียมงาน ประสานงาน สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
- 4) ดำเนินการจัดฝึกอบรมเชิงวิชาการ และฝึกปฏิบัติ

การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ (ธรรมดา)

- 1) แกลดิบ/เศษฟาง 2 ส่วน
- 2) แกลบดำ 2 ส่วน
- 3) พืชตระกูลถั่ว 2 ส่วน (ถ้ามี)
- 4) ปุ๋ยคอก 1 ส่วน

- 5) รำละเอียด 1 กิโลกรัม
- 6) กากน้ำตาล 1 ลิตร
- 7) สารเร่ง พด. 1 ซอง
- 8) น้ำหมักชีวภาพ 1 ลิตร (ถ้ามี)
- 9) น้ำ 10 ลิตร

วิธีทำ

- 1) เอาวัสดุที่ 1+2+3+4 +5 ผสมให้ เข้ากัน = (1)
- 2) เอาวัสดุที่ 6+7+8 ผสมให้เข้ากัน = (2)
- 3) นำส่วนผสมที่ (1) + (2) คลุกเคล้าให้เข้ากัน กำดูความชื้นหมาด ๆ หมักทิ้งให้ย่อยสลายนำไปใช้

ประโยชน์

ประโยชน์ของการผลิตปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยน้ำชีวภาพ

- 1) เพิ่มอินทรีย์วัตถุแก่ดินทำให้ดินอุดมสมบูรณ์
- 2) ลดการใช้ปุ๋ยเคมี
- 3) ช่วยปรับสภาพแวดล้อม
- 4) ช่วยถ่ายเทอากาศในดินได้ดี
- 5) ไม่เป็นอันตรายต่อดินแม้จะใช้ปริมาณมากติดต่อกันนาน
- 6) ช่วยให้พืชสามารถกินปุ๋ยได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 7) การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ให้กับดิน เป็นการช่วยเพื่อที่มาแหล่งอาหารของจุลินทรีย์เพิ่มปริมาณและกิจกรรมของจุลินทรีย์ซึ่งจะเป็นตัวย่อยสลายอินทรีย์วัตถุ ทำให้ธาตุอาหารพืชถูกปลดปล่อยออกมา
- 8) ปุ๋ยอินทรีย์ช่วยลดความเป็นพิษของธาตุอาหารบางชนิด เช่น อะลูมิเนียม แอมโมเนียม และโซเดียม

9) ปุ๋ยอินทรีย์ทำให้โครงสร้างของดินดีขึ้น เพิ่มช่องว่างระหว่างเม็ดดิน

5. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

มีส่วนร่วมในการจัดทำในเวทีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด ครั้งที่ 1/2568 ซึ่งมีหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าร่วมประชุมและให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องรวมถึงงบประมาณที่สนับสนุนให้กับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

6. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

นายธีระศักดิ์ ภาสกร์ ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเมืองมหาสารคามร่วมประชุมกับคณะกรรมการคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) คณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองมหาสารคามร่วมกันจัดทำแผนงานการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. โดยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลด้านการผลิตสินค้าเกษตรของพื้นที่ เช่น ปัญหาที่พบ เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร โอกาสในการพัฒนา การกำหนดเป้าหมายและทิศทาง การจัดทำแผนกิจกรรมภายในศูนย์ ศพก. เครือข่าย การจัดสรรทรัพยากร และการติดตามผลการดำเนินงานโดยผ่านเวทีการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

1.1 แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

1) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ มีแรงบันดาลใจในการทำเกษตรกรรม โดยยึดมั่นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งหวัง “เพื่อการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว” การลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้ชุมชนดีขึ้นเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนหวังให้คนชุมชนเข้ามาเรียนรู้ภายในศูนย์ฯ แล้วนำไปปฏิบัติในแปลงของตนเองได้

2) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

2.1) ปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำ

ด้วยสภาพพื้นที่ของศูนย์เรียนรู้ ศพก. เนื้อที่ตอนเป็นดินเนื้อทรายไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ จึงมีวิธีจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาความชุ่มชื้นในดินและป้องกันพืชจากการขาดน้ำ ดังนี้

2.1.1) จัดสรรพื้นที่และขุดสระบ่อเก็บน้ำฝนไว้เก็บน้ำในยามหน้าแล้ง

2.1.2) เลือกใช้การให้น้ำแบบแบบสปริงเกอร์และระบบน้ำหยดในแปลงไม้ผล ช่วยทำให้ประหยัดน้ำและน้ำส่งตรงถึงรากของพืช

2.1.3) การปลูกพืชและใช้วัสดุคลุมดินด้วยฟางข้าวหรือใบไม้แห้ง เพื่อช่วยลดการระเหยของน้ำในดิน รักษาความชื้นได้ยาวนานขึ้น และยังช่วยป้องกันการเกิดวัชพืชได้อีกด้วย

2.1.4) เลือกช่วงเวลาในการให้น้ำเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น รดน้ำในช่วงเย็น เพราะน้ำจะระเหยน้อยลง ทำให้ดินสามารถเก็บความชุ่มชื้นได้ดีขึ้น หลีกเลี่ยงการรดน้ำในช่วงกลางวัน เพราะน้ำจะระเหยเร็วทำให้พืชได้รับน้ำไม่เพียงพอ

1.2 รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

1) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

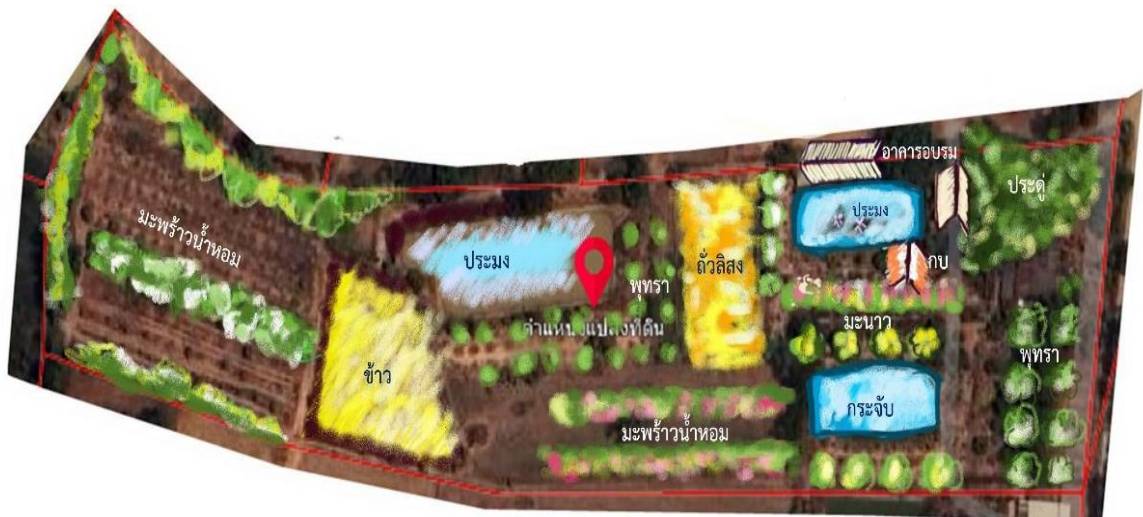
1.1) การแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ โดยการลดเกิดปัญหาเกี่ยวกับน้ำด้วยการปลูกพืชใช้น้ำน้อย (ปลูกพืชแบบประหยัดน้ำ)

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ ได้เลือกพืชปลูกที่ใช้น้ำน้อยและทนต่อสภาพแห้งแล้ง เช่น พุทรา สามรส พืชตระกูลถั่ว พืชสมุนไพร เป็นต้น การปลูกพืชไร่น้ำน้อยสลับกับการปลูกข้าวจะช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ ดีกว่าการปลูกข้าวเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้พืชตระกูลถั่วยังช่วยแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ช่วยปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินได้ เช่น เศษซากพืชตระกูลถั่วจะช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้ดิน ช่วยปรับโครงสร้างของดินและลดการใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าวได้ ขณะเดียวกันยังช่วยลดวงจรการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าว

2) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

จากสภาพพื้นที่ที่ดัดแปลง ศูนย์เรียนรู้ ศพก. และมีความเสี่ยงขาดแคลนน้ำ จึงได้ออกแบบผังแปลงในการจัดสรรพื้นที่ด้วยการขุดสระเพื่อกักเก็บน้ำ เลือกพันธุ์พืชที่ใช้น้ำน้อย มีความทนแล้ง โดยพื้นที่สูงจะเลือกปลูกไม้ผล เช่น พุทรา 3 รส มะม่วง และได้นำเทคโนโลยีการเกษตรการให้น้ำแบบระบบน้ำหยด ทำให้ช่วยประหยัดน้ำและส่งน้ำตรงถึงรากของพืช ช่วยให้การใช้น้ำมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับบริเวณรอบสระน้ำจะปลูกมะม่วง มะนาว เนื่องจากต้องใช้น้ำในการดูแลและสำหรับพื้นที่ลุ่มจะปลูกข้าว พืชผัก และมะพร้าว น้ำหอม ในสระน้ำจะเลี้ยงปลาในกระชัง

แผนผังการแบ่งพื้นที่ภายใน ศพก. หลัก อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

3) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินการปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ศูนย์เรียนรู้ ศพก. ได้นำหลักวิชาการในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำด้วย การเลือกใช้พันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพแห้งแล้ง และมีความต้านทานโรคและแมลง

ขั้นตอนการปลูกพุทราสามรส

การเตรียมดิน พุทราสามรสสามารถปลูกได้ในดินหลายชนิด แต่จะชอบดินร่วนปนทรายที่มีการระบายน้ำได้ดีหากพื้นที่เป็นที่ลุ่ม ควรยกร่องปลูกเพื่อป้องกันน้ำท่วม โดยร่องกว้าง 4 - 5 เมตร สำหรับการปลูกแถวเดียว หรือ 7 เมตร สำหรับการปลูกแบบแถวคู่ ขุดหลุมปลูกขนาดกว้าง x ลึก 50 x 50 เซนติเมตร รองกันหลุมด้วยปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมัก

การปลูก ระยะปลูกที่แนะนำคือ 3 x 3 เมตร หรือ 4 x 4 เมตร ขึ้นอยู่กับขนาดของต้นและพื้นที่ควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน เพื่อให้ต้นพุทราได้รับน้ำอย่างเพียงพอ

การให้น้ำ ในช่วงแรกของการปลูก ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ เมื่อต้นพุทราแข็งแรงขึ้นแล้ว สามารถให้น้ำ 3 - 5 วันต่อครั้ง หรือสังเกตจากความชื้นของดิน

การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักรองกันหลุมก่อนปลูกหลังจากปลูกประมาณ 20 - 30 วัน ควรใส่ปุ๋ยเคมีสูตรเร่งต้น เช่น สูตร 25-7-7 หรือ 20-0-0 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 29-5-18 เดือนละ 2 ครั้ง อัตรา 500 กรัมต่อต้น

การตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งกิ่งเพื่อกระตุ้นการแตกยอดและออกดอกในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน โดยตัดต่อทิ้งให้เหลือ 2 ต่อต่อ 1 ต้น หลังจากการตัดแต่งกิ่ง ควรบำรุงต้นด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยมูลไก่

การป้องกันศัตรูพืช การเฝ้าระวังโรคที่เกิดจากเชื้อราในช่วงที่พุทราเริ่มติดผล อาจใช้การกางมุ้งตาข่ายเพื่อป้องกันแมลงและนก

การเก็บเกี่ยว พุทราเป็นพืชที่ให้ผลผลิตเร็ว โดยจะเริ่มติดดอกในเดือนที่ 5 และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในเดือนที่ 8

ระยะเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตสามารถเก็บได้นาน 5-6 เดือน สามารถเก็บเกี่ยวได้ตลอดทั้งปีหากมีการจัดการที่ดี

2. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

2.1 สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

- 1) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด 7 ชนิด ประกอบด้วย
 - 1.1) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน 15-0-0 (ไร่-งาน-วา)
 - 1.2) มะพร้าว พื้นที่ปลูกจำนวน 0-1-0 (ไร่-งาน-วา)
 - 1.3) มะม่วง พื้นที่ปลูกจำนวน 0-1-0 (ไร่-งาน-วา)
 - 1.4) พุทรา พื้นที่ปลูกจำนวน 2-0-0 (ไร่-งาน-วา)
 - 1.5) สมุนไพร พื้นที่ปลูกจำนวน 0-1-0 (ไร่-งาน-วา)
 - 1.6) ถั่ว พื้นที่ปลูกจำนวน 0-1-0 (ไร่-งาน-วา)
 - 1.7) มันเทศ พื้นที่ปลูกจำนวน 0-2-0 (ไร่-งาน-วา)
- 2) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด 2 ชนิด ประกอบด้วย
 - 2.1) กบ จำนวน 200 (ตัว)
 - 2.2) ปลา จำนวน 3,000 (ตัว)
- 3) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด 1 ชนิด ประกอบด้วย
 - 3.1) ไก่ จำนวน 100 (ตัว)
 - 3.2) วัว จำนวน 2 (ตัว)
- 4) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด

2.2 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก. มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

- 1) สินค้า พุทราสามารถมีต้นทุนการผลิต ดังนี้
 - 1.1) ต้นพันธุ์ เป็นเงิน 10,000 บาท/ไร่
 - 1.2) ค่าปุ๋ยเคมี เป็นเงิน 6,000 บาท/ไร่
 - 1.3) ค่าปุ๋ยคอก เป็นเงิน 2,500 บาท/ไร่
 - 1.4) สารกำจัดศัตรูพืช เป็นเงิน 1,000 บาท/ไร่
 - 1.5) ค่าไฟในการให้น้ำ เป็นเงิน 1,800 บาท/ไร่
- รวมต้นทุนการผลิต 21,300 บาท/ไร่
- รายได้ 45,000 - 55,000 บาท/ไร่

2.3 รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

1) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง

ระบุ : พืชผักสวนครัว มะนาว ตะไคร้
เฉลี่ยรายได้วันละ 150 บาท/วัน

2) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง

ระบุ : -

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ - บาท/สัปดาห์

3) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง

ระบุ : ปลา

เฉลี่ยรายได้เดือนละ 350 บาท/เดือน

4) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง

ระบุ : พุทราสามรส (45,000 บาท) มะม่วง (5,000 บาท)

เฉลี่ยรายได้ปีละ 50,000 บาท/ปี

2.4 ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

1) ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

1.1) ได้ยกระดับความรู้และทักษะต่างๆ ในการพัฒนาด้านการพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านการอบรม การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานราชการ

1.2) ได้ทดลองใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนและลดความเสี่ยงในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร

1.3) เพิ่มช่องทางรายได้ในครอบครัว จากการจำหน่ายสินค้าเกษตร จากการจัดกิจกรรมอบรมการเป็นวิทยากรและการเปิดแปลงเรียนรู้

1.4) เป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชน มีบทบาทเป็นผู้นำด้านการเกษตร สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและได้รับความน่าเชื่อถือในชุมชนในฐานะปราชญ์เกษตร

2) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

2.1) เกษตรกรในชุมชนสามารถเรียนรู้จากแปลงจริง ทั้งด้านการจัดการแปลง การใช้เทคโนโลยีและแนวทางผลิตที่เหมาะสมเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้าน

2.2) ลดความเสี่ยงในการผลิตพืช เกษตรกรในชุมชนได้เห็นผลจริงจากแปลงสาธิตของศูนย์เรียนรู้ฯ ศพก. ก่อนนำไปปรับใช้ในแปลงของตนเองทำให้เกษตรกรลดความเสี่ยงจากการลงทุนได้

2.3) เกิดเครือข่ายเกษตรกรในชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมกันพัฒนาอาชีพได้

3) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

3.1) ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ที่มีฐานเรียนรู้ในชุมชน

3.2) สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น เศรษฐกิจในชุมชนเข้มแข็ง

3.3) เกิดการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เข้ามามีบทบาทร่วมกัน

3.4) ชุมชนมีแนวทางการผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมและมีความยั่งยืน ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาวรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

3. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

3.1 เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสีเขียวหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

กิจกรรมศูนย์เรียนรู้ ศพก. เลือกใช้ในการรักษาสีเขียว คือ “การผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง” นับว่าเป็นแนวทางหนึ่งของการทำเกษตรแบบยั่งยืน มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในระดับแปลงเกษตรของตนเองและชุมชนดังนี้

1) การอนุรักษ์ทรัพยากรในแปลงเกษตรของตนเอง

1.1) ลดการใช้ปุ๋ยเคมี เนื่องจากการผลิตปุ๋ยเคมีซึ่งต้องใช้พลังงานและทรัพยากรในการผลิตสูง ลดความเสี่ยงต่อการสะสมสารเคมีในดิน และลดการปนเปื้อน

1.2) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปุ๋ยหมักช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ดินร่วนซุย เก็บความชื้นได้

1.3) ลดต้นทุนการผลิต ใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น เศษพืช ฟาง มูลสัตว์ เป็นต้น

2) การอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน

2.1) ลดปริมาณขยะอินทรีย์ในชุมชน

2.2) ลดมลพิษในสิ่งแวดล้อม ลดโอกาสที่สารเคมีจะไหลสู่แหล่งน้ำ

2.3) สร้างความรู้และวัฒนธรรมการดูแลสิ่งแวดล้อม ด้วยการส่งเสริมให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และหันมาใช้วิถีธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น

3.2 ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)
ศูนย์เรียนรู้ ศพก. เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เน้นการทำเกษตรแบบปลอดภัยและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) การอนุรักษ์ดิน

1.1) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และอินทรีย์วัตถุ ลดการใช้สารเคมี ทำให้ดินมีโครงสร้างดีขึ้น

1.2) ใช้พืชคลุมดิน พืชตระกูลถั่ว ลดการพังทลายของหน้าดินและเพิ่มธาตุอาหารในดินอย่างยั่งยืน

1.3) การระบบปลูกพืชหมุนเวียน ลดการเสื่อมโทรมของดิน

2) การอนุรักษ์น้ำ

- 2.1) เลือกใช้ระบบแบบสปริงเกอร์และแบบระบบน้ำหยด ช่วยประหยัดน้ำและใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า
- 2.2) จัดทำแหล่งน้ำขนาดเล็ก เช่น สระน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำ

3) การอนุรักษ์อากาศ

- 3.1) ลดการใช้สารเคมีจากยาฆ่าแมลง
- 3.2) ลดการเผาเศษวัสดุการเกษตรในแปลง ซึ่งทำให้เกิดมลพิษทางอากาศและฝุ่น PM 2.5

4) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

- 4.1) ภายในศูนย์เรียนรู้ ศพก. เป็นทำการเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกพืชหลายชนิด การทำประมงควบคู่กับเลี้ยงสัตว์ ทำให้ระบบนิเวศในพื้นที่ที่มีความสมดุลเกิดการเกื้อกูลกันของสิ่งแวดล้อม
- 4.2) การปลูกพืชพื้นเมือง พืชท้องถิ่น มาปลูกในศูนย์เรียนรู้ ศพก. ทำให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

5) ส่งเสริมการเรียนรู้การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

- 5.1) ศูนย์เรียนรู้ ศพก. ทำหน้าที่ต้นแบบการถ่ายทอดแนวความคิดการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าไปสู่เกษตรกรรายอื่น
- 5.2) ทำให้เกิดชุมชนต้นแบบที่ใช้ทรัพยากรอย่างสมดุล ไม่ทำลายธรรมชาติและยังคงรักษาสภาพพื้นที่ให้กับคนรุ่นต่อไป

4. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

4.1 ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

4.1.1 มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การปฏิบัติงานของ ศพก.ที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จข้างต้นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ ศพก. จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่เป็นอย่างดี ซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญดังนี้

1) ข้อมูลด้านกายภาพ

- ลักษณะภูมิพื้นที่ สภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ อุณหภูมิเฉลี่ย ปริมาณน้ำฝน ฤดูกาลสภาพพื้นที่

- ข้อมูลชนิดของดิน ความอุดมสมบูรณ์ ความเหมาะสมในการเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ

- ข้อมูลแหล่งน้ำธรรมชาติ (แม่น้ำ ลำคลอง) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น และศักยภาพในการกักเก็บน้ำในพื้นที่

2) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

- พืชเศรษฐกิจหลักของพื้นที่ ชนิดพืชที่นิยมปลูก ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ปัญหาและโอกาสในการผลิต

- สัตว์เศรษฐกิจหลัก : ชนิดสัตว์ที่เลี้ยง จำนวน ผลผลิต และตลาดรองรับ

- จำนวนเกษตรกรและครัวเรือนเกษตรกร ขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย อายุเฉลี่ยของเกษตรกรแรงงานในภาคเกษตร

- ช่องทางการตลาด ตลาดท้องถิ่น ตลาดกลาง พ่อค้าคนกลาง โอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่ม

- โครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า แหล่งรับซื้อผลผลิต

3) ข้อมูลด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยี

- องค์ความรู้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น วิธีการทำเกษตรแบบดั้งเดิม การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน
- เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม สามารถนำมาปรับใช้ได้จริงในพื้นที่ เช่น ระบบน้ำหยด
- หน่วยงานภาคีเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรเกษตรกรในพื้นที่ที่

สามารถร่วมมือกันได้

4.1.2 การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ เกษตรกรต้นแบบได้ปฏิบัติหน้าที่ของ ศูนย์เรียนรู้ ศพก. ในฐานะ "จุดอบรม ศึกษาดูงาน และวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้" ศูนย์เรียนรู้ ศพก. เป็นจุดอบรมและศึกษาดูงาน โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรในชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้และมีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการผลิตใหม่ ๆ มากขึ้น สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้จริง ดังนี้

1) ศูนย์เรียนรู้ ศพก. เป็นแหล่งรวมองค์ความรู้และเทคโนโลยีใช้องค์ความรู้ด้านการเกษตรที่หลากหลาย เทคนิคการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การบริหารจัดการดินและน้ำ การลดต้นทุนการผลิต โดยเน้นองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

2) สถานที่มีความพร้อมในการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การสาธิตการขยายพันธุ์พืช เช่น ตอนกิ่ง ปักชำกิ่ง การผสมปุ๋ยอินทรีย์ การเพาะเห็ด หรือการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรสามารถมาเรียนรู้และฝึกฝนทักษะได้โดยตรง

3) มีแปลงแปลงเกษตรสาธิตภายใน ศูนย์เรียนรู้ ศพก. มีแปลงสาธิตที่แสดงให้เห็นถึงการนำเทคโนโลยีและองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้จริง เช่น แปลงสาธิตพืชสมุนไพร ไม้ผล เกษตรอินทรีย์ แปลงปลูกพืชใช้น้ำน้อย ทำให้ผู้มาศึกษาดูงานเห็นผลลัพธ์และเรียนรู้วิธีการจับต้องได้

- 4) เกษตรกรต้นแบบเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ มีความมั่นใจในการทำการเกษตรมากขึ้น
- 4.1) มีความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
 - 4.2) ใช้ภาษาสื่อสารที่เข้าใจง่าย
 - 4.3) สามารถการให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้
 - 4.4) สร้างแรงบันดาลใจและทัศนคติที่ดีต่อเข้าสู่ผู้เข้าชม

4.1.3 การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ เกษตรกรต้นแบบไม่เพียงแต่ถ่ายทอดความรู้ในการอบรมเท่านั้น แต่ยังสามารถให้คำแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรได้โดยตรง ซึ่งจะใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ยกตัวอย่างที่เห็นภาพ และตอบข้อซักถามของเกษตรกรได้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปแก้ไขปัญหาและความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ทันที

4.1.4 การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ นอกจากจะเป็นวิทยากรอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดแล้ว ยังแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิชาการ เช่น การแจ้งสภาพอากาศและเตือนภัย ด้วยการให้ข้อมูลพยากรณ์อากาศที่สำคัญต่อการเพาะปลูก การแจ้งเตือนภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น เช่น ภาวะฝนแล้ง น้ำท่วม หรือศัตรูพืชระบาด เพื่อให้เกษตรกรเตรียมรับมือได้อย่างทันท่วงที รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรที่ทันสมัย เช่น การใช้ปุ๋ยชีวภาพ เทคนิคการปลูกพืชแบบใหม่ เครื่องมือทางการเกษตรที่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงเกษตรกรกับนักวิชาการจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร ธกส. หรือมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงองค์ความรู้และผู้เชี่ยวชาญที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น

4.1.5 การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ เกษตรกรต้นแบบ เป็นบุคคลสำคัญในการขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติเป็นเป้าหมายหลักของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชุมชน

ช่องทางการขยายผลองค์ความรู้

- 1) การจัดอบรมและฝึกปฏิบัติด้วยการจัดหลักสูตรอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรได้ลงมือทำจริง เรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบ
- 2) มีแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต ที่แสดงให้เห็นถึงการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีไปปรับใช้จริง ซึ่งเป็นภาพที่จับต้องได้และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกรได้ดีกว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียว
- 3) การจัดเวทีให้เกษตรกรได้มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขร่วมกัน เป็นการเรียนรู้จากเพื่อนเกษตรกรด้วยกันเอง ซึ่งมักจะเข้าใจบริบทและภาษาของกันและกันได้ดี
- 4) การใช้เกษตรกรต้นแบบ/ปราชญ์ชาวบ้าน ที่ผ่านการคัดเลือกเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติจริง มาเป็นแกนนำหรือวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ในชุมชน เป็นการสร้างการยอมรับและขยายผลอย่างยั่งยืน

เกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

- 1) เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะเริ่มต้นจากการเรียนรู้จาก ศูนย์เรียนรู้ ศพก. และทดลองนำองค์ความรู้หรือเทคนิคใหม่ ๆ ไปปรับใช้ในพื้นที่เล็ก ๆ ของตนเองก่อน
- 2) เกษตรกรรายที่ประสบความสำเร็จ ก็มักจะเกิดการบอกต่อและแบ่งปันประสบการณ์ให้กับเพื่อนเกษตรกรในชุมชน หรือกลายเป็นเกษตรกรต้นแบบที่ผู้อื่นมาศึกษาดูงานต่อ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

- 1) เกษตรกรสามารถผลผลิตสินค้าได้ปริมาณมากขึ้นต่อหน่วยพื้นที่ การใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม การจัดการน้ำที่ดี ทำให้ลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น
- 2) เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้มาก ลดการพึ่งพาจากภายนอก
- 3) เกษตรกรสุขภาพดีขึ้น ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ลดการใช้สารเคมีดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ก่อให้เกิดความยั่งยืนสู่ลูกหลานต่อไป

4.1.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ ได้รับความยอมรับเป็น “ปราชญ์เกษตร” ของชุมชน และเป็นเกษตรกรต้นแบบของการทำเกษตรแบบผสมผสาน มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานภาคีคือ

- 1) เป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนงานศูนย์เรียนรู้ ศพก. ของอำเภอเมืองมหาสารคาม
- 2) เป็นหมอดินอาสา ระดับอำเภอ ของสำนักงานสำนักงานพัฒนาที่ดิน มีส่วนร่วมในการประชุม วางแผน และกำหนดทิศทางการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรของพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น การจัดกิจกรรมวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) ร่วมจัดงานเผยแพร่เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกษตรกร โครงการส่งเสริมอาชีพ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง หรือหน่วยงานพัฒนาชุมชน ในการจัดฝึกอบรมอาชีพเสริมด้านการเกษตร

4.1.7 บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ เกษตรกรต้นแบบเป็นประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ โดยได้ปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

1) บทบาทด้านการบริหารและกำกับดูแล

เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการ นำการประชุมคณะกรรมการ ศพก. เพื่อพิจารณาอนุมัติแผนงาน โครงการ งบประมาณ และติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ รวมถึงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2) บทบาทด้านการขับเคลื่อนและพัฒนา

2.1) ส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี : สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ สู่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

2.2) ส่งเสริมให้เกษตรกรนำองค์ความรู้จาก ศพก. ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง และขยายผลความสำเร็จออกไปในวงกว้างผ่านเกษตรกรต้นแบบและเครือข่าย

3) บทบาทด้านการสร้างความร่วมมือและเครือข่าย

3.1) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ สร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ จังหวัด อบต. กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อขอรับการสนับสนุนและบูรณาการการทำงาน

3.2) เชื่อมโยงกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาด้านการหาช่องทางความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสนับสนุนงบประมาณ เทคโนโลยี หรือช่องทางการตลาด รวมถึงสถาบันการศึกษาในการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้

ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากบทบาทของประธานฯ

1) เกษตรกรต้นแบบเป็นศูนย์เรียนรู้ ศพก. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีความหลากหลายขององค์ความรู้ และเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

2) มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดต้นทุน และเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้

3) ภาคเกษตรในพื้นที่มีความมั่นคงและยั่งยืน: สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดี และเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

4.2 ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

4.2.1 ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

1) การเห็นเกษตรกรมีชีวิตที่ดีขึ้น

1.1) สร้างความรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ภูมิใจที่ได้เห็นเกษตรกรที่อาจไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือเคยประสบปัญหาเรื่องผลผลิตต่ำ ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จาก ศพก. แล้วนำไปปรับใช้จริง จนเห็นผลผลิตเพิ่มขึ้น มีคุณภาพดีขึ้น ลดต้นทุนได้ และมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

1.2) จากผู้รับเป็นผู้ให้ การได้เห็นเกษตรกรธรรมดา พัฒนาตนเองเป็น เกษตรกรต้นแบบ หรือ ปรมาจารย์ชาวบ้าน ที่สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับเพื่อนเกษตรกรคนอื่น ๆ ได้ ถือเป็นความสำเร็จที่น่าชื่นชมอย่างยิ่ง นี่คือการสร้างผู้นำจากภายในชุมชนอย่างแท้จริง

1.3) สุขภาพที่ดีขึ้นจากการเกษตรที่ยั่งยืน การส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาใช้หลักเกษตรอินทรีย์ หรือลดการใช้สารเคมี ทำให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และที่สำคัญคือเกษตรกรผู้ผลิตเองก็มีสุขภาพที่ดีขึ้น ไม่ต้องสัมผัสสารเคมีอันตราย นี่คือการมีความสุขที่ประเมินค่าไม่ได้

2) การเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน

2.1) สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเกษตร ศูนย์เรียนรู้ ศพก. ได้เป็นศูนย์กลางในการรวมกลุ่มเกษตรกร เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ผลิต กลุ่มแปรรูป หรือกลุ่มการตลาด ทำให้ชุมชนเกษตรมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

2.2) อนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญา การที่ ศพก. ได้เป็นเวทีในการรวบรวมและเผยแพร่ภูมิปัญญาชาวบ้าน ผสมผสานกับองค์ความรู้ทางวิชาการสมัยใหม่ ทำให้มรดกทางเกษตรของบรรพบุรุษยังคงอยู่ และได้รับการต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.2.2 ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

1) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนว่าเป็น ปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีความพร้อมทั้งองค์ความรู้และเป็นภูมิลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ เป็นอาสาสมัครเกษตร (อกม.) ของหมู่บ้าน ของสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองมหาสารคาม กรมส่งเสริมการเกษตร และเป็น หมอดินอาสา ของสำนักงานพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน นอกจากนี้ยังเป็นคณะกรรมการบริหารการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองปลิง ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองมหาสารคาม

5. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“มีอยู่ มีกิน มีใช้ พอใจ ครอบครัวยั่งยืน”

ส่วนที่ 4 ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

1. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองมหาสารคาม

นางสาวนันนิภา ประสันลักษณ์ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางนุชนาด เหล่าหมวด ตำแหน่ง เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรชำนาญงาน

นางสาวจริสา ชื่นวงศ์ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม

2. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองมหาสารคาม ได้ใช้กระบวนการถอดบทเรียนของ นายธีระศักดิ์ ภาสงค์ เกษตรกรต้นแบบ 3 รูปแบบ

2.1) การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) : เป็นวิธีที่ง่ายและนิยมใช้มากที่สุด โดยผู้ดำเนินรายการจะตั้งคำถามนำเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม

2.2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) : สัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ ปัญหา และแนวทางแก้ไข

2.3) ภาพถ่าย/วิดีโอ (Photos/Videos) : ใช้เป็นหลักฐานประกอบการทบทวนกิจกรรม และช่วยให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

3.1) ช่วงเวลาของทีมงานถอดบทเรียนรู้ สอดคล้องกันเนื่องจากภาระงานแต่ละท่าน

3.2) หัวข้อในการถอดบทเรียนค่อนข้างเยอะ คำถามซับซ้อน

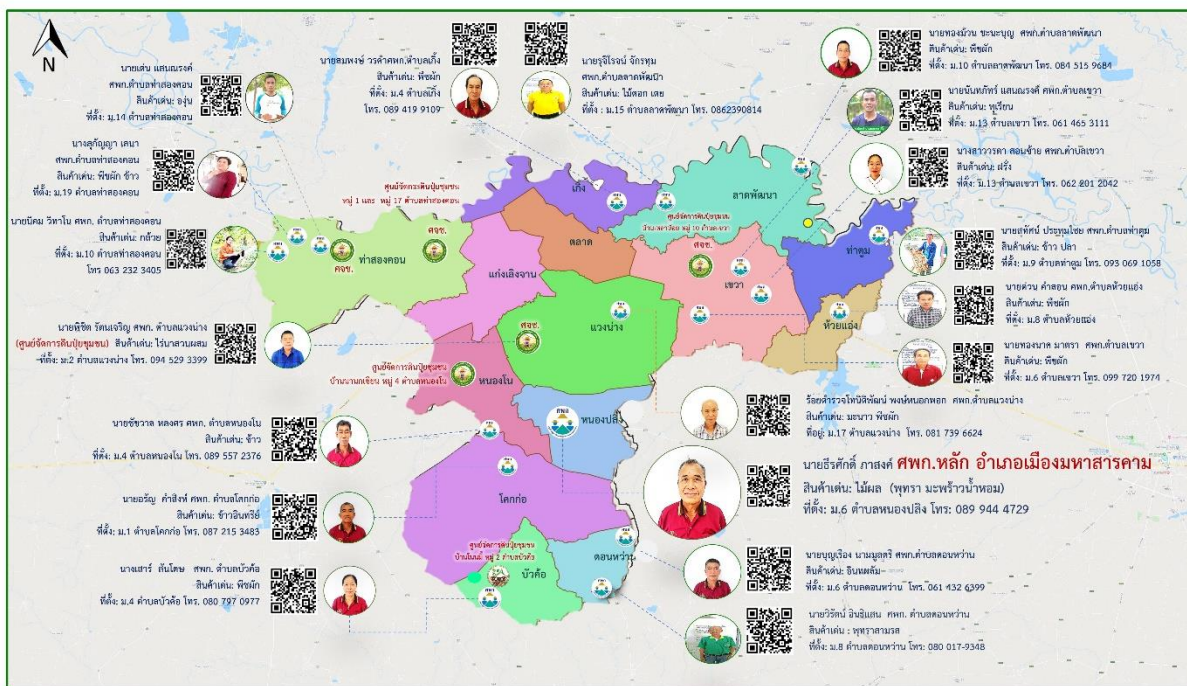
*** **หมายเหตุ** 1. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

2. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และ ศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และ ศพก. เครือข่าย อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

แผนที่ตั้งแสดงศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) และ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

อธิบายสัญลักษณ์

ตำแหน่งที่ตั้ง

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

กรมส่งเสริมการเกษตร

อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ประจำปีงบประมาณ 2568

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายธีรศักดิ์ พาสงค์ สินค้าหลัก ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน

จุดเด่น 1. การเลี้ยงกบ 2. การขยายพันธุ์ฟิช 3. การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูฟิช

[illegible]

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ต.ค. 67	พ.ย. 67	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68	ก.ค. 68	ส.ค. 68	ก.ย. 68	
4.3 อบรมความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์	10	ราย	-			←										ปศ.
4.4 อบรมเกษตรกร หลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และยกระดับคุณภาพพืชผักสมุนไพรเพื่อรองรับ เป็นผลิตภัณฑ์	30	ราย	-			←						→				ศวพ.มค.
4.5 อบรมเกษตรกรเรื่องดิน และสาร พด.								←							→	พด.
5. พัฒนาทีมงาน																
5.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิก						←									→	
6. ติดตามประเมินผลและรายงาน	-	-	720													
6.1 การรายงานความก้าวหน้า	12	ครั้ง	-	←											→	ทุกวันที่ 25 ของเดือน
6.2 สรุปผลการดำเนินงาน													←	→		